

## مقام معظم رهبری و تولید ملی

ام البنین کوهستانی<sup>۱</sup>

### چکیده:

در فرهنگ دینی و اجتماعی ما سفارش ها و تأکیدهای فراوانی در مورد کار و نقش کارگر به معنای عام آن، در سازندگی جامعه شده است. به همین منظور مقام معظم رهبری سال ۹۱ را سال تولید ملی حمایت از کار و سرمایه ملی نامگذاری کرد که دغدغه مسئولان نظام را از شرایط اقتصادی کشور خصوصاً تولید ملی می رساند. حمایت از تولید ملی را می توان در ادامه جهاد اقتصادی تعبیر کرد. خود کفایی به این است که یک جامعه همه نیازهای خود را تامین کند و نیازی به وارد کردن کالا از خارج نداشته باشد. پس برای اینکه بیگانگان سلطه ای بر جامعه اسلامی نداشته باشند باید به مرحله ای از تولید برسیم که کلیه کالاهای مورد نیاز جامعه در کشور تولید شود و نیازی به کشورهای بیگانه برای واردات بعضی از محصولات نداشته باشیم .

رهبر معظم انقلاب در بیانات مختلفی که با مردم و مسئولین دارند بر این نکته تأکید می کنند که ما باید فرهنگ کشورمان را عوض کنیم و باید آن را به سمت تولید داخلی تنظیم کنیم و پیش ببریم.

ایشان در واقع با این نامگذاری بر بحث های مطرح شده (حداقل) در چهار سال قبل به طور مؤمن تأکید می کنند به این ترتیب که ایشان در پیام نوروزی خود وظیفه ی دولت را حمایت از تولید داخلی عنوان کردند که این یکی از عرصه های جهاد اقتصادی مورد تصریح ایشان و مطالبه ای است که در سال جهاد اقتصادی بارها از دولت داشته اند.

حال در این برهه از زمان توسط رهنمودهای حکیمانه رهبر انقلاب به این نتیجه رسیده ایم که می توانیم و باید آموزه های اقتصادی متناسب با تفکر و فرهنگ اسلامی - ایرانی جامعه خود داشته باشیم و بر عهده ماست که همه تلاش و کوشش خود را بکار ببندیم تا بتوانیم با رشد و پیشرفت، سطح رفاه جامعه را ارتقاء بخشیده و علاوه بر این جریان الگوسازی جامعه اسلامی را در شرایط کنونی برای ملت های منطقه تقویت کنیم.

در این مقاله از روش کتابخانه ای بهره برده شده است.

**کلید واژه: تولید ملی، جامعه اسلامی، استقلال اقتصادی، خودکفایی، پیشرفت.**

۱ - طلبه کارشناسی ارشد، رشته تفسیر و علوم قرآنی، سیستان و بلوچستان: شهر زاهدان، مدرسه علمیه نرجس(س).

## مقدمه:

جامعه اسلامی ایران، بعد از انقلاب شکوهمند سال ۵۷، به عنوان الگویی توانا برای ملت های مسلمان شناخته شد. حقیقت امر آن است که فرآیند، اهداف و شعارهای انقلاب اسلامی نه فقط برای جهان اسلام؛ بلکه برای همه ملت های مستضعف و رنج کشیده ارایه دهنده الگویی بزرگ و متعالی است.

نمونه ای که برنامه های موفق آن می تواند به پیشرفت ملت های دیگر نیز مدد رساند؛ چه آنکه ایدئولوژی انقلاب اسلامی حمایت بسیاری از انسان های ستم کشیده جهان را پشت سر خود دارد و در امتداد مسیری این گونه ای است که کمر همت نسبت به عملی سازی شعارهای خود بسته است. بی تردید یکی از اهداف انقلاب شکوهمند اسلامی سال ۵۷ دستیابی به استقلال اقتصادی و خودکفایی است.

در مطالعه و بررسی روند پیروزمند انقلاب اسلامی می توان به بررسی شعارهای آن پرداخت. اگر بخواهیم این شعارهای مردم در جریان انقلاب اسلامی توجه داشته باشیم. یکی از مهمترین شعارهای زمان انقلاب "استقلال، آزادی، جمهوری اسلامی" بود. نگاهی به این شعار مهم نشان می دهد که روحیه انقلابی در انقلاب اسلامی تا چه حد میزان مستعد پرورش اندیشه حمایت از تولید ملی در راستای کسب عزت و خودکفایی است.

بنابراین تولید ملی در عداد ایده هایی قرار می گیرد که در پس آن عزت ملی دیده می شود. مقام معظم رهبری سال ۹۱ را سال تولید ملی حمایت از کار و سرمایه ملی نامگذاری کرد که دغدغه مسئولان نظام را از شرایط اقتصادی کشور خصوصاً تولید ملی می رساند. حمایت از تولید ملی را می توان در ادامه جهاد اقتصادی تعبیر کرد. اگر کمی با مباحث و موضوعات اقتصادی آشنایی داشته باشیم متوجه می شویم نام تولید ملی و حمایت از کار و سرمایه ایرانی، هوشمندانه انتخاب شده است. چون هر کالایی در تولید، نیازمند عوامل و منابعی هست که در هر جامعه ای، چه فقیر و چه غنی و با هر نوع ساختار اقتصادی و اجتماعی با دغدغه تخصیص بهینه آن منابع، جهت حداکثر کردن کارایی در تولید ملی مواجه است. مهمترین این عوامل نیروی کار و سرمایه و در نتیجه حمایت از تولید ملی در واقع حمایت از نیروی کار و سرمایه داخلی است. روشن است هر ملتی اگر بخواهد، در تولید به جایگاه فاخری در میان ملت های دیگر دست پیدا کند و از کار و سرمایه خود حمایت کند، باید نسبت به مدیریت های مالی و مدیریت این برنامه فکر اساسی داشته باشد.

اهمیت چنین ایده مرکزی ای بر کسی پوشیده نیست؛ با این حال این اهمیت، در وضعیت فعلی، دو چندان به نظر می رسد؛ چه آنکه اقتضای موقعیت اقتصادی جامعه ایران است. در حقیقت، اگر حمایت از تولید ملی برای بسیاری از جوامع راهکاری برای پیشرفت است، چنین حمایتی در کشور ما، با لحاظ شرایط، بیانگر ضرورتی غیر قابل انکار و گویای رسالتی مهم است که از اهداف بزرگ انقلاب اسلامی برمی خیزد.

تولید ملی ابزاری برای توسعه فرهنگ دینی و فرهنگ اسلامی- ایرانی است. این نکته را از آنجا می توان دریافت که اندیشه های سیاسی هر جامعه جهت گیری های آن جامعه را روشن می کند. به تعبیر دیگر این گروه از اندیشه ها تمایلات، تعلقات و سمت و سوی آن جامعه را مشخص می کند. در پاسخ به اینکه یک جامعه به

لحاظ اندیشه های سیاسی اش به دنبال چه آرمانی است؟ باید گفت سه حوزه مسائل سیاسی، فرهنگی و اقتصادی با هم دیگر مرتبط هستند به هم تأثیر و تأثر دارند.

در این مقاله کوتاه سعی شد مفهوم تولید ملی از دیدگاه رهبری به طور مختصر بررسی شود. برای آنکه این نامگذاری مقام رهبری در حد شعار نماند، نیازمند ارائه راهکارهای علمی و اقتصادی از سوی دولت و سازمانی اقتصادی مرتبط با کشور است.

### تولید ملی در اندیشه مقام معظم رهبری

بی تردید یکی از اهداف انقلاب شکوهمند اسلامی سال ۵۷ دستیابی به استقلال اقتصادی و خودکفایی است. در مطالعه و بررسی روند پیروزمند انقلاب اسلامی می توان به بررسی شعارهای آن پرداخت. اگر بخواهیم این شعارهای مردم در جریان انقلاب اسلامی توجه داشته باشیم. یکی از مهمترین شعارهای زمان انقلاب "استقلال، آزادی، جمهوری اسلامی" بود. نگاهی به این شعار مهم نشان می دهد که روحیه انقلابی در انقلاب اسلامی تا چه حد میزان مستعد پرورش اندیشه حمایت از تولید ملی در راستای کسب عزت و خودکفایی است. کشور ما بعد از انقلاب اسلامی به کانون بیداری اسلامی مبدل شده است و مرکزی برای ارائه ارزش های انسانی و اسلامی، که با انقلاب اسلامی منافع مستکبران را به مخاطره انداخت، گردیده است. مقاومت در برابر سلطه سرمایه داری موجب شده است که کشور ما به عنوان الگویی شایسته در میان ملل آزادی خواه مطرح شود و شناخته گردد. طبیعتاً نظام اسلامی، از آن روی که منافع سرمایه داری را تهدید می کند، مورد خشم و هجوم این نظام قرار گرفته است. بنابراین نظام سلطه، با ابزار تحریم، به مقابله با مقاومت همیشگی نظام اسلامی آمده است. آنچه نیازمند توجه ویژه است تلاش نظام سرمایه داری برای ایجاد وابستگی اقتصادی و تأثیر منفی بر استقلال اقتصادی جامعه اسلامی است. این روند با هدف گرفتن حیات اقتصادی به سوی ضربه زدن به استقلال سیاسی و فرهنگی پیش می رود. در نگاهی دقیق تر به شعارهای انقلاب اسلامی باید گفت که این روند پیشرفت و ترقی با توجه به شعار نه شرقی و نه غربی مطرح می شود و به نوعی ساختار عملیاتی آن مشخص می گردد. شعاری که با گذشت سه دهه از انقلاب شکوهمند اسلامی اکنون ضرورت عملی آن بیش از پیش مشخص شده است. در واقع استقلال سیاسی مبتنی بر استقلال فرهنگی است.

بر هیچ کس پوشیده نیست که کشور ما برای دستیابی به موقعیت کنونی خود هزینه های بسیاری را داده است. استقلال سیاسی با فدا شدن بسیاری از جوانان این سرزمین به دست آمده است. انقلاب اسلامی در پایان دهه دوم به سمت استقلال فرهنگی بیشتر حرکت کردیم؛ از آن زمان تاکنون حدود ۱۰ سال است که مقام معظم رهبری بر این رویکرد مهم تأکید دارند. مطمئناً جنبه دیگر استقلال حرکت به سمت پیشرفت است به عبارت دیگر برای دستیابی به استقلال کامل و تحقق آرمانهای انقلاب اسلام باید به سمت استقلال اقتصادی حرکت کرد.

استقلال سیاسی، فرهنگی و اقتصادی سه ضلع یک کل را تشکیل می دهند که آن کل نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران است. علم اقتصاد به سه بعد تولید، توزیع و مصرف می پردازد. هر یک از این ابعاد سه گانه دارای اهمیت و جایگاه خاص خود است؛ اما نمی توان انکار کرد که محوری ترین بعد استقلال اقتصادی، مسئله تولید است. این اهمیت از آن جهت است که تولید موجب قطع وابستگی از بیگانگان خواهد گردید.

اگرچه استقلال اقتصادی در دستیابی به استقلال کامل کافی و وافی نیست؛ اما از جمله شرایط لازمی است که علاوه بر نقش اولیه و تقدیمی امکان تسلط ابرقدرت ها بر کشور را مسدود می کند. در توضیح مطالب پیش گفته می توان اضافه کرد استقلال فرهنگی همراه و توأم می شود و، به این ترتیب، این ایده که از مسیرهای حفظ استقلال و یا از مؤلفه های آن است معنا می یابد (عبدالعلی رضایی، ۹۱/۳/۷).

رهبر معظم انقلاب به مناسبت حلول سال ۱۳۹۱ خاطرنشان کردند که بخش مهمی از جهاد اقتصادی تولید ملی است که اگر ملت با عزم و آگاهی و برنامه ریزی درست مسئولین بتوانند مشکل تولید داخلی را حل کنند. بدون تردید بر چالشهایی که دشمنان ایجاد می کنند غلبه خواهند کرد وی جهاد اقتصادی را مقوله ای پایان نیافتنی دانست و مجاهدت اقتصادی و جهاد گونه در عرصه های اقتصادی برای ملت ایران را یک ضرورت دانستند و سال ۱۳۹۱ را سال تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی نامگذاری فرمودند. این چندمین سال است که شعار اصلی کشور در شروع سال جدید در حوزه اقتصادی انتخاب گردیده است. همت و تلاش مضاعف، اصلاح الگوی مصرف و جهاد اقتصادی که بصورت کلان مطرح شد و مسئولان، دست اندرکاران و محققان بایستی به این نکته توجه کنند که وقتی شعاری به عنوان جهت گیری یکساله کشور و آنهم از سوی ولی امر مسلمین جهان انتخاب می شود مسلماً بنا بر نیاز روز و جدی کشور بر مبنای وجود یک تهدید یا فرصت بالقوه انتخاب شده است و بایستی فعالیتهای کلان دستگاه های اجرایی کشور به سمت آن حرکت کنند. نامگذاری این سال با تعیین اهداف جزئی تر وارد فاز عملیاتی شده است و نتیجه به نحوی قابل ارزیابی کمی در پایان سال است ([www.toolidmelli.ir](http://www.toolidmelli.ir))

آنچه در این جا باید مورد توجه قرار گیرد، آن است که ایشان در واقع با این نامگذاری بر بحث های مطرح شده در چهار سال قبل به طور توأمان تأکید می کنند به این ترتیب که ایشان در پیام نوروزی خود وظیفه ی دولت را حمایت از تولید داخلی عنوان کردند که این یکی از عرصه های جهاد اقتصادی مورد تصریح ایشان و مطالبه ای است که در سال جهاد اقتصادی بارها از دولت داشته اند.

وظیفه سرمایه گذاران و کارگران که ایشان آن را اتقان کاری در تولید بیان کرده اند نیز همان مطالبه ی ایشان در سال کار مضاعف و همت مضاعف بوده است. وظیفه ی مردم نیز مصرف کالای داخلی اعلام شده که این نیز دقیقاً از مهم ترین مطالبات ایشان در سال اصلاح الگوی مصرف بوده است، زیرا مصرف کالای داخلی در کنار پرهیز از اسراف و تجمل گرایی یکی از ارکان اصلاح الگوی مصرف است. علاوه بر این ایشان با این نامگذاری به طور تخصصی وارد بحث اقتصادی می شوند و در واقع شاه کلید سیاست گذاری های کشور را با این رویکرد

جهت دهی می کنند.

## مفهوم تولید ملی

حال با نگاهی دقیق تر به این نامگذاری و به چگونگی رابطه آن در راستای اجرایی شدن اقتصاد بومی، اقتصادی که برخاسته از اندیشه و تمدن اسلامی است می توانیم به نکات زیر اشاره کنیم؛ قبل از آن خود کفایی را از دیدگاه دکتر لاریجانی بیان می کنیم:

خود اتکایی (کفایی) مربوط به ارتباط اقتصاد یک کشور با سایر کشور هاست خود اتکایی به معنای بسته بودن درهای یک کشور نیست، بلکه به معنای این است که : شریان اقتصاد کشور در دست یک یا چند کشور خاص نباشد. و اقتصاد کشور توان تحمل نوسانات و یا اقدامات خصمانه اقتصادی خارجی را برای مدت خوبی دارا باشد (لاریجانی، ۱۳۷۷: ۳۸۵).

۱. معنای تولید ملی در جامعه اسلامی آن است که پاسخگویی به نیازهای جامعه اسلامی، هدف اصلی برنامه ریزان اقتصادی است، به گونه ای که مسلمانان نباید دست نیاز به سوی بیگانگان دراز کنند.

البته این به مفهوم خودکفایی جامعه در زمینه تک تک نیازها نیست، بلکه جامعه اسلامی باید تولیدات خود را با توجه به مزیت ها و نیازها اولویت بندی نماید و نیازهای ضروری خویش را به گونه ای خوداتکا تامین کند و در ضمن به آن چنان توان اقتصادی و اقتداری برسد که دیگر نیازهای جامعه (که تاکنون خود نتوانسته است بدان دست یابد یا در اولویت دستیابی به صورت خوداتکا نبوده است) از طریق برقراری معاملات و مبادلات بین المللی و تجارت خارجی بدون آنکه عزت جامعه اسلامی مخدوش شود قابل تامین و دستیابی باشد.

۲. در جامعه اسلامی از تولیدی حمایت می شود که با رعایت موازین اسلامی و رعایت حلال و حرام، حقوق الهی، حقوق تولیدکننده و مصرف کننده، نیروی کار، تامین کننده سرمایه، حقوق محیط زیست و... صورت می گیرد نه تولیدی که تنها انگیزه و مبنای آن نفع شخصی باشد.

۳. در جامعه اسلامی از تولید حمایت می شود چون در فرهنگ اسلامی کار و اشتغال در زمره عبادات بوده و از عوامل سازنده انسان ها به شمار می آید و داشتن وجدان کاری، آمادگی برای انجام کیفی کار، داشتن انگیزه الهی و روح مجاهده و... در زمره ارزش های اسلامی قرار دارند و تنبلی و کاهلی، سرهم بندی کارکردن، تکدی گری و... در زمره ضدارزش ها برای جامعه اسلامی هستند.

۴. در اقتصاد اسلامی نیروی انسانی رکن اصلی تولید محسوب شده و در تسهیم ارزش افزوده تولید، رعایت عدالت در تقسیم سود بین نیروی کار، صاحبان سرمایه، دارندگان فناوری و دیگر ذی نفعان ضروری است.

دهند، عدالت در اینکه توزیع عادلانه فرصت‌ها و امکانات و حقوق و مزایایی که به کارگران و نیروی کار به نحو مطلق از مدیر تا کسانی که تصدی‌گری کارها را می‌کنند، باید عدالت در این عرصه‌ها مورد توجه قرار گیرد.

اسلام بر اجرای عدالت تأکید فراوان دارد. در بینش اسلام عدالت در اصل خلقت، قانون گذاری، نظام تشریع از امور مسلم به شمار می‌رود. در آفرینش نیز هدف نهایی ارسال پیامبران عدالت مطرح شده است؛ به همین دلیل عدالت مساوات و برابری در نظام مردم سالاری دینی قابل نفی نیست. و فقدان عدالت در جامعه مخالفت صریح و روشن با آیات قرآن است (نحل: ۹۰ و نساء: ۱۳۵)، عدالت ورزی و عدالت محوری در نظام مردم سالاری دینی مانع پیدایش فاصله‌های طبقاتی و شکاف‌های اجتماعی در جامعه اسلامی خواهد بود (پور فرد، ۱۳۸۵: ۵۸)، پس به یقین می‌توان گفت، که اگر عدالت در جامعه اجرا شود شکوفایی اقتصادی را به دنبال خواهد داشت.

یکی از مسایلی که رهبری به آن توجه و عنایت ویژه دارند همین مسأله‌ی عدالت اقتصادی و عدالت اجتماعی در جامعه است. ایشان در این باره می‌فرمایند:

هدف اصلی در کشور ما و در نظام جمهوری اسلامی عبارت از تأمین عدالت است ... ما می‌خواهیم سازندگی شود و کشور رونق اقتصادی و پیشرفت مادی پیدا کند و از لحاظ اقتصادی رشد کند؛ تا بتواند به عدالت اجتماعی نزدیک شود و فقیر نداشته باشیم؛ تا دیگر طبقات محروم در جامعه احساس محرومیت نکنند و محروم نباشند؛ تا منطقه محروم در کشور نداشته باشیم و فاصله بین فقیر و غنی روز به روز کمتر شود. این هدف اصلی است (دفتر جریان شناسی تاریخ معاصر، ۱۳۸۴: ۷۰).

در جایی دیگر چنین می‌فرماید:

«عزیزان من! نظام اسلامی، نظام سرمایه‌داری نیست. ... نظام سرمایه‌داری، به جمع ثروت، به رونق اقتصادی و به مجموع در آمد ملی نگاه می‌کند و برایش مهم نیست که این ثروت چگونه به دست می‌آید، به دست کی می‌آید و چند درصد از مردم، چگونه از آن استفاده می‌کنند! باید در آمد ملی بالا برود، ثروت زیاد شود، تلاش اقتصادی مورد حمایت قرار گیرد؛ که مورد حمایت هم قرار می‌دهند. قوانین هم در این جهت است. قدرت اجرایی هم در این جهت است. کشورهای سرمایه‌داری - آن هم نه همه بلکه بعضی - حداکثر کاری که می‌کنند این است که بیمه‌ها و تضمین‌هایی را برای قشرهای مظلوم و محروم می‌گذارند، تا حداقلی هم به آنها برسد. این، نظام سرمایه‌داری است.

نظام اسلامی، این‌گونه نیست. نظام اسلامی می‌فرماید: «بالعدل قامت السموات والارض» اصل، عدالت است. البته، تولید ثروت هست. نظام اسلامی، یک جامعه‌ی فقیر نمی‌خواهد. یک ملت فقیر و یک درآمد عمومی

ناچیز نمی‌خواهد. از ثروتها استفاده می‌کند؛ علم را پیشرفت می‌دهد، منابع زیرزمینی را استخراج می‌کند، انسانها را به رشد عقلانی می‌رساند، تجارت می‌کند و صنعت راه می‌اندازد. تاریخ اسلام نشان داد که اسلام به برکت همین احکام نورانی، در یک دوره‌ی طولانی، صاحب علم و صنعت در کل جهان بوده است. اما جهت همه‌ی اینها، عدالت است. ثروت هست؛ اما باید عدالت در جامعه تضمین شود. برای عدالت، منتظر امام زمانیم. پیغمبران آمدند؛ همه هم برای اقامه‌ی قسط آمدند؛ «لیقوم الناس بالقسط» (حدید: ۲۵). اینها حرفهای خیلی پرمعنایی است که قرآن به ما گفته است؛ نهج البلاغه به ما گفته است و در روایات ائمه هم هست (بیانات در مراسم تنفیذ حکم ریاست جمهوری آقای «سید محمد خاتمی» ۱۳۷۶/۰۵/۱۲).

همان طور که گفته شد، قوانین اسلام به همه‌ی ابعاد وجودی انسان توجه دارد و هدف از طرح نظامات اجتماعی دینی نیز تحقق عدالت اجتماعی، حفظ کرامت انسانی و رشد و تعالی انسان است. نظام اقتصادی اسلام از تمام ظرفیت های وجودی انسان و طبیعت برای رشد و شکوفایی مظاهر مادی استفاده می‌کند و با نهادهای کردن باورها و ارزش های الهی، زمینه‌ی وابستگی انسان را به مادیات و بازماندن از معنویات از بین می‌برد. مبانی فلسفی، مکتبی و اهداف اقتصاد اسلامی با مکاتب اقتصادی دیگر یعنی سوسیالیسم و سرماییداری متفاوت است؛ از این رو با آنها فرق دارد و تلفیق یا مخلوطی از آن دو نیز به حساب نمی‌آید. مبانی فلسفی نظام اقتصادی اسلامی که همان جهان بینی حاکم بر آن است، خداشناسی، اصالت فرد و جامعه و ارتباط دنیا و آخرت است. این در حالی است که در دو نظام سرمایه داری و سوسیالیستی که بر اساس فلسفه‌ی «دوئیسم» و «ماتریالیسم» استوار است، خداوند نقشی ندارد و از اساس خدا را انکار می‌کنند؛ لذا در تنظیم نظام های اجتماعی مورد قبول آنان نیز هدایت الهی و تعالیم انبیا جایگاهی ندارد. در حالی که در جهان بینی اسلامی خداوند مدبر الامور بوده؛ بنابراین در نظام اجتماعی، انسان نیازمند وحی و تعالیم انبیا است.

از جمله اهداف اقتصادی اسلام، عدالت اقتصادی نسبت به درون جامعه اسلامی یعنی رفاه عمومی و تعدیل ثروت و قدرت اقتصادی نسبت به بیرون جامعه، یعنی رشد و استقلال اقتصادی است. در نظام سرمایه داری آزادی، اقتصاد فردی و سود محوری و در کتب سوسیالیستی، مالکیت عمومی و زوال مالکیت فردی مهمترین هدف است (معصومه علی اکبری: ۱۳۸۸).

#### ۴- تقوای الهی

نکته دیگری که در بحث رشد، ارتقای مالی و تولید ملی نقش مهمی دارد، بحث رعایت تقوای الهی است که خداوند متعال آن را به عنوان یک عامل برای رشد اقتصادی در یک جامعه مطرح می‌کند و چنین می‌فرماید که :

«وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالأَرْضِ» (اعراف: ۹۶)؛ اگر هر ملتی اهل ایمان و تقوا باشد، خداوند برکات زمین و آسمان را برای آن‌ها جاری می‌کند و آن‌ها را در جهت تولید، کار و توسعه سرمایه یا می‌رساند و برکات خود را بر آن‌ها نازل می‌کند.

مقام معظم رهبری در دیدار با مردم قم در سالگرد قیام نوزدهم دی ماه درباره حوادث روز عاشورا خطاب به جوانان ملت می‌گویند:

جوان های عزیز مراقب باشند، مواظب باشند که هرگونه کار بی رویه‌ای، کمک به دشمن است من عرض می‌کنم؛ در شرائطی که دشمن با همه‌ی وجود، با همه‌ی امکانات خود درصدد طراحی یک فتنه است و می‌خواهد یک بازی خطرناکی را شروع کند، باید مراقبت کرد او را در آن بازی کمک نکرد. خیلی باید با احتیاط و تدبیر و در وقت خودش با قاطعیت وارد شد... خدای متعال به ما دستور داده است: «وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَتَاءُ شَتَّىٰ قَوْمٍ عَلَىٰ أَنْ لَا تَعْدِلُوا إِعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ» (مائده: ۸) «... و البته نباید دشمنی گروهی شما را بر آن دارد که عدالت نکنید؛ عدالت کنید که آن به تقوا نزدیکتر است...». بله، یک عده‌ای دشمنی می‌کنند، یک عده‌ای خباثت به خرج می‌دهند، یک عده ای از خباثت‌کنندگان پشتیبانی می‌کنند - اینها هست - اما باید مراقب بود. اگر بدون دقت، بدون جزم، انسان وارد برخی از قضایا بشود، حقوق بی‌گناهی که از آنها بیزار هم هستند، لگدمال می‌شوند؛ این نباید اتفاق بیفتد ... همه چیز بر روال قانون (۱۳۸۸/۱۰/۱۹).

همان‌گونه که به عوامل رشد مادی تولید ملی باید توجه شود، به عوامل رشد معنوی تولید ملی هم باید توجه ویژه‌ای صورت گیرد و یکی از نکاتی که در طرح شعار سال ۹۱ توسط مقام معظم رهبری باید در آن تامل شود، این است که ایشان به سرمایه ایرانی اشاره دارند و این سرمایه تنها به سرمایه‌های مادی اطلاق نمی‌شود، بلکه سرمایه‌های معنوی را شامل می‌شود، زیرا این سرمایه در هر ملتی مهم‌تر از سرمایه‌های مادی آن ملت است. نکته ای که باید به آن توجه داشت حمایت از کار و سرمایه ایرانی است. پر واضح است که در مسیری که تولید ملی نیاز به سرمایه ایرانی داریم. در واقع، علاوه بر اینکه سرمایه باید از خودمان باشد باید مدیریت تولید نیز با تفکر و تدبیر اسلامی انجام شود؛ نه با شیوه های مدیریتی غرب. به زبان دیگر باید به دنبال فکر ایرانی با مدیریت ایرانی باشیم. تولید ملی همراه با پیدایش استقلال اقتصادی و فرهنگ اقتصادی اسلامی - ایرانی در دل تمدن نوین اسلامی خواهد شد.

سخن اجمالی اینکه، اگر در فرآیند تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی نادیده گرفته شود نتیجه و برآیندی که در صدد گرفته شود نتیجه و برآیندی که در صدد دستیابی به آن هستیم حاصل نخواهد شد؛ چرا که در نگرش فراگیر اندیشه اسلامی تولید ملی معنایی فراتر از مفهوم اقتصادی صرف دارد و گسترش آن به هر

قیمت، ولو با سرمایه غیرایرانی، مطلوبیت ندارد بر مبنای این نگرش باید از زاویه تمدنی به تولید ملی نگریست. در چنین شرایطی است که تولید ملی می تواند تمدن ساز ظاهر شود (عبدالعلی رضایی، ۹۱/۳/۷).  
به نظر می رسد باید در جمهوری اسلامی به مغزهای متفکری که در زمینه اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و با تعهد به ارزش های دینی و انقلابی فعالیت می کنند، بها داده و آنها را به عنوان سرمایه های ایرانی مورد حمایت قرار داد (محمدرضا قربانزاده، خبرگزاری فارس).

### نتیجه:

**یک:** همان گونه که مقام معظم رهبری <sup>مدظله العالی</sup> هنگام نامگذاری سال تأکید کردند، نامگذاری سال ها نباید به تهیه ی پلاکاردهای بزرگ و نصب در معابر یا همایش ها خلاصه شود بلکه با تمرکز برنامه ها و اراده ها روی موضوع اعلام شده، یک گام اساسی به پیش برداریم.

اگر جامعه اسلامی قصد آن را داشته باشد که در دنیا الگوسازی واقع شود و بخواهد ملت های دیگر را نیز به شعارهای حیات بخش اسلامی امیدوار بکند قطعاً باید به دنبال تولید کالا بر اساس استانداردهای اسلامی باشد. بنابراین نباید به تولید ملی با دید سطحی نگاه کرد؛ بلکه باید دانست که مسئله تولید ملی بسیار مهم و مرکزی است. در نگرش اسلامی، هر جا که نوآوری و تولید اتفاق افتاده است، باید به دنبال ردپای انگیزه های مذهبی باشیم.

**دو:** در شرایط کنونی، که اقتصاد داخلی، با تحریم ها و محدودیت هایی که از سوی کشورهای غربی اعمال می شود، بهترین راه برای حفظ و بالا بردن اقتدار اقتصادی و در نتیجه سیاسی، چه در سطح داخلی و بین المللی، در گرو حمایت از تولید ملی است. و برای آنکه این نامگذاری مقام رهبری در حد شعار نماند، نیازمند ارائه راهکارهای علمی و اقتصادی از سوی دولت و سازمانی اقتصادی مرتبط با کشور است.

**سه:** اگر کشورمان از نظر اقتصادی به خود کفایی رسید و به تولیدات ملی خود تکیه کرد، می تواند در عرصه های مختلف بین المللی حرفی برای گفتن داشته باشد.

**چهار:** تکیه بر تولیدات ملی، علاوه بر استقلال اقتصادی و وابستگی کمتر به کشورهای مختلف موجب استقلال فرهنگی و سیاسی نیز می شود و مبارزه و مقاومت در برابر استکبار را پایدار می نماید.

**پنج:** تولید کنندگان باید در کنار تقویت ملی تولیدات خود برای پاسخگویی به نیازهای داخلی باید از نظر کیفی نیز خود را تقویت نماید.

### منابع و مأخذ:

۱. قرآن کریم
۲. اسحاقی، سید حسین، مبانی و راهبرد های جهاد اقتصادی، قم: مرکز نشر هاجر، ۱۳۹۰.

۳. پور فرد، مسعود، مردم سالاری دینی، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۵.
۴. جامعه مدرسین حوزه علمیه قم (معاونت جامعه و روحانیت)، صحیفه تبلیغ، ویژه ی رمضان المبارک، ۱۴۳۲هـ.ق.
۵. دفتر جریان شناسی تاریخ معاصر، منشور دولت اسلامی، به کوشش: میثم موسی پور و محمد تقی کرامتی، قم: همای غدیر، ۱۳۸۴.
۶. رضایی، عبدالعلی، ۹۱/۳/۷، فرهنگستان علوم اسلامی قم.
۷. قربان زاده، محمد رضا، خبرگزاری فارس
۸. لاریجانی، محمد جواد، تدین، حکومت و توسعه، تهران: مؤسسه فرهنگی اندیشه معاصر، ۱۳۷۷.
۹. معاونت پژوهش مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران، چکیده مقالات، (فهیمة علیمردانی، اصلاح الگوی مصرف و رویکرد مدیریت اسلامی به آن. ۱۳۸۱)، قم: نشر هاجر، ۱۳۸۹.
۱۰. معاونت پژوهش مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران، چکیده مقالات (معصومه علی اکبر پور، مقایسه اقتصاد اسلامی با مکاتب اقتصادی غرب، ۱۳۸۸)، قم: نشر هاجر، ۱۳۸۹.
۱۱. مکارم شیرازی، تفسیر نمونه، جلد ۱۳، تهران: انتشارات دارالکتب السلامی، ۱۳۸۹
۱۲. مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، خود باوری و خودکفایی از دیدگاه امام، تهران، ۱۳۸۱.
۱۳. مؤسسه حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه ای مد ظله العالی، حدیث ولایت (نرم افزار)، تهران: ۱۳۸۸.
۱۴. [www.toolidmelli.ir](http://www.toolidmelli.ir). سایت تولید ملی وابسته به سایت راسخون.
۱۵. [www.Talaloeandishe.Com](http://www.Talaloeandishe.Com) سایت تالو اندیشه
۱۶. [islamic.ec.Ir](http://islamic.ec.Ir) ، وابسته به سایت حوزه علمیه قم. منصوری، سمانه، تولید ملی؛ برون رفتی به سوی اقتصاد اسلامی، ۹۱/۲/۳۱.